

ประโยค ป.ธ. ๔

แปล มคอเป็นไทย

สอบ วันที่

๒๕๖

๑ เตน วุตตํ ติกจตุกกงคฺตฺเรสุ สพรหมกสุตฺเต พฺรหฺมาตี ภิกฺขเว มาตาปิตฺนเมตํ อธิวจนํ ปุพฺพเวทฺติ... ปุพฺพวาจฺริยาตี... อาหุเนยฺยาตี ภิกฺขเว มาตาปิตฺนเมตํ อธิวจนํ ฯ ตํ กิเลสฺ เหตุ ฯ พหุการา ภิกฺขเว มาตาปิตโร ปุตฺตานํ อาปาทกา โปสกกา อิมสฺส โลกสฺส ทสฺเสตาโรตี ฯ

พฺรหฺมาตี มาตาปิตโร ปุพฺพวาจฺริยาตี วุจฺจเร

อาหุเนยฺยา จ ปุตฺตานํ ปชาย อนุกมฺปกาทิ ฯ

ตตฺถ อาหุเนยฺยาตี อาเนตฺวา หฺนิตฺพพํ ทฺวโรโตปี อหฺริตฺวา ผลวิเสสํ อากฺขนฺเตน คุณฺวณฺเตสุ ทาทพฺพนฺติ อาหฺนํ อนฺนปานาตี ตํ อุกการกฺเขตตฺตาย อรหฺนฺตีตี อาหุเนยฺยา ฯ อิทานิ เตสํ พฺรหฺมาทิภาเว การณํ ทสฺเสตฺตํ ตํ กิเลสฺ เหตุตีอาตี วุตฺตํ ฯ ตตฺถ ตํ กิเลสฺ เหตุตี ตํ มาตาปิตฺนํ พฺรหฺมาตีอธิวจนํ เกน การณฺน ฯ พหุการาตี พหุปการา ฯ การสทฺเท เหตุถ อุกสทฺเทน วินาปี อุกการตฺถํ วหตี ฯ เตสํ พหุการตฺตํ นานาการโต ทสฺเสตฺตํ อาปาทกาตฺยาตี วุตฺตํ ฯ ตตฺถ อาปาทกาตี ซีวิตฺสฺส อาปาทกา ปาลกา ฯ ปุตฺตานญฺหิ ซีวิตํ เตหิ อาปาตีตํ ปาลีตํ ฆฎฺฐิตํ อนฺุปฺพนฺเรน ปวตฺตตีตํ ฯ

ทฺงคฺตฺตรวณฺณนายนฺตุ อาปาทกาตี วสุตฺตกา อนฺุปาลกา ฯ ปุตฺตกา หิ มาตาปิตฺนุหิ วสุตฺตกา เจว อนฺุปาลีตา จาตี วุตฺตํ ฯ

โปสกกาตี หตฺถปาเท วสุตฺตกา หทยโลหิตํ ปาเยตฺวา โปเสตาโร ฯ ปุตฺตกา หิ เตหิ ปฺกฺฐา ภาตา อนฺนปานาตีหิ ปฺกฺชคฺคิตา ฯ

ทฺงคฺตฺตรกฺกีกายํ หทยโลหิตนฺติ ซีรํ ฯ โลหิตญฺหิ ซีรภาเวน ปริณามํ คจฺจตีตี วุตฺตํ ฯ

ทสฺเสตาโรตี สเจ หิ มาตาปิตโร ชาตทิวเสเยว ปุตฺเต ปาเทสุ คเหตุวา อรณฺญเ ว นทียํ วา ปปาเตวา ชิเปยฺยํ น เต อธิ โลเก อิกฺกฺฐารมฺมณํ ปสฺเสยฺยํ เอวํ อกฺตฺวา โปสิตตฺตา เนสํ ตมารมฺมณทสฺสนํ มาตาปิตโร นิสฺสาย ชาตนฺติ เต อิมสฺส โลกสฺส ทสฺเสตาโร นาม ฯ ปชาย อนุกมฺปกาทิ อตฺตโน ปุตฺตานํ อนฺุคคหกา ฯ เต หิ ปเรสํ ปาณํ ฉินฺหิตฺวาปี อตฺตโน สนฺตกํ ยงฺกิณฺปิ จชิตฺวา อตฺตโน ปชํ ปฺกฺชคฺคนฺติ โคปยนฺติ ฯ เตนตํ วุตฺตํ ฯ อยญฺจ คากา โสณนฺนทฺชาตเกปี อาคตา ฯ

เตน วุตตัม ติกจตุกกงคฺตฺตเรสุ สฺพรหมกฺสุตฺเต พฺรหฺมาติ ภิกฺขเว มาตาปิตฺนเมตํ
 อธิวณฺ्हํ ปุพฺพทเววติ... ปุพฺพทวาริยาติ... อาหุเนยฺยาติ ภิกฺขเว มาตาปิตฺนเมตํ อธิวณฺ्हํ ฯ ตํ
 กิสุสฺส เหตุ ฯ พหุการา ภิกฺขเว มาตาปิตโร ปุตฺตานํ อาปาทกา โปสกา อิมสฺส โลกสฺส
 ทสฺเสตาโรติ ฯ

[๒๙๕] พฺรหฺมาติ มาตาปิตโร ปุพฺพทวาริยาติ วุจฺจเร
 อาหุเนยฺยา จ ปุตฺตานํ ปชาย อนุกมฺปกาทิ ฯ

ตตฺถ อาหุเนยฺยาติ อาเนตฺวา หุนิตฺพุพฺ พุโรโตปิ อาหริตฺวา ผลวิเสสํ อากงฺขนเตน
 คุณฺวเนตฺสุ ทาทพฺพนฺติ อาหุณฺ्हํ อนฺนปนาทิ ตํ อุกการกฺเขตฺตตาย อรหฺนฺตีติ อาหุเนยฺยา ฯ
 อิทานิ เตสํ พฺรหฺมาทิภาเว การณฺ्हํ ทสฺเสตฺถํ ตํ กิสุสฺส เหตุติอาทิ วุตฺตํ ฯ ตตฺถ

ด้วยเหตุนั้น พระผู้มีพระภาค จึงตรัสไว้ในสพรหมสูตร ในติกนิบาตและจตุกกนิบาต
 อังคุตตรนิกาย ว่า "ภิกษุทั้งหลายคำว่า พรหมนั้น เป็นชื่อของมารดาบิดา, คำว่าบุรพเทพ...คำ
 ว่าบุรพจารย์...คำว่า อาหุเนยบุคคลนั้น เป็นชื่อของมารดาบิดา ฯ ข้อนั้นเป็นเพราะเหตุอะไร ?
 ภิกษุทั้งหลาย เพราะมารดาบิดามีอุปการะมาก บำรุงเลี้ยง แสดงโลกนี้แก่บุตรทั้งหลาย ฯ"

[๒๙๕] พระผู้มีพระภาค ได้ตรัสคำไวยาकरणนี้, พระสุคตผู้พระศาสดา ครั้นตรัสคำ
 ไวยาकरणนี้แล้ว ภายหลังได้ตรัสคำนิคมนี้ขึ้นอีกต่อไปว่า

**"มารดาบิดา ผู้อนุเคราะห์ประชา (บุตร) ท่าน
 เรียกว่า พรหม บุรพจารย์ และ อาหุเนยบุคคล
 ของบุตรทั้งหลาย" ฯ**

บรรดาบทเหล่านั้น ในบทว่า อาหุเนยฺยา พิงฺทราบวิเคราะหฺตังนึ วัตถุใด อันบุตรพึง
 นำมาบูชา คือเมื่อหวังผลวิเศษ พึงนำมาแม่แต่ที่ไกลแล้วให้ในมารดาบิดาผู้มีคุณ เหตุนั้น วัตถุ
 นั้น ชื่อว่า อาหุเนย คือข้าวและน้ำเป็นต้น, มารดาบิดา ย่อมควรซึ่งวัตถุอันบุตรพึงนำมาบูชา
 เพราะเป็นเขตอุปการะ เหตุนี้ ชื่อว่า อาหุเนย ฯ บัดนี้ พระผู้มีพระภาค เพื่อจะทรงแสดงเหตุ
 ในความที่มารดาบิดานั้นเป็นพรหมเป็นต้น จึงตรัสว่า ตํ กิสุสฺส เหตุ เป็นต้น ฯ บรรดาคำ
 เหล่านี้

ตัม กิลฺล เหตุตุติ ตัม มาตาปิตูนํ พุรุมหาธิอริวงนํ เกณ การณน ๑ พหุการาติ พหุปรการา ๑ การสทุเท เหตุถ อุปรสทุเทเน วินาปี อุปรการตถํ วหติ ๑ เตสํ พหุการตตํ นานาการโรต ทสเสตฺตุ อาปาทกาตยาที วุตตํ ๑ ตตถ อาปาทกาติ ชีวิตสฺส อาปาทกา ปาลกา ๑ ปุตฺตานณฺหิ ชีวิตํ เตหิ อาปาทิตํ ปาลิตํ สมฺมิตํ อญฺปรปพฺพเรน ปวตฺติตํ ๑

[๒๗๖] ทุงคฺตตรวณฺณนายนฺตฺ อาปาทกาติ วฑฺฒกา อญฺปาลกา ๑ ปุตฺตา ที มาตาปิตูหิ วฑฺฒิตา เจว อญฺปาลิตา จาติ วุตตํ ๑

คำว่า ตัม กิลฺล เหตุ ความว่า ข้อนั้น คือชื่อของมารดาบิดาว่าพรหมเป็นต้น (มี) เพราะเหตุไร? ๑ บทว่า พหุการา ได้แก่มีอุปการะมาก ๑ ก็ การ คัพพีโนบทว่า พหุการา นี้ แม้เว้น อุป คัพพี ก็ยังคงความว่า อุปการะ ๑ พระผู้มีพระภาค เพื่อจะทรงแสดงความเป็นผู้มีอุปการะมากโดยอาการต่าง ๆ จึงตรัสว่า อาปาทกา เป็นต้น ๑ บรรดาบทเหล่านั้น บทว่า อาปาทกา ความว่า ผู้บำรุง คือเลี้ยงชีวิต ๑ ชีวิตของบุตรทั้งหลายอันมารดาบิดานั้นบำรุงเลี้ยง สืบต่อให้ เป็นไปโดยต่อเนื่องกัน ๑

[๒๗๖] ส่วนในอรรถกถาทุกนิบาต อังคฺตตรนิกาย ท่านกล่าวไว้ว่า "บทว่า อาปาทกา คือ ผู้ให้เจริญ ได้แก่ ผู้เลี้ยงดู ๑ จริงอยู่ บุตรทั้งหลาย มารดาบิดา ทั้งให้เจริญ ทั้งเลี้ยงดู" ๑

โปสกาทิ หตฺถปาเท วชฺชเมตฺวา หทยโลหิตํ ปาเยตฺวา โปเสตาริ ฯ ปุตฺตา ทิ เตหิ ปุณฺณ
ภตา อนฺนปนาทึหิ ปฏฺฐิตฺตา ฯ

ทฺถคฺคตฺตรกฺกิกายํ หทยโลหิตนฺติ ชีรํ ฯ โลหิตญฺหิ ชีรภาเวน ปริณามํ คจฺจตฺตี วุตฺตํ ฯ

ทสฺเสตาริตฺติ สเจ ทิ มาตาปิตโร ชาตทิวเสเยว ปุตฺเต ปาเทสุ คเหตุวา อรณฺญเญ วา
นทึยํ วา ปปาเต วา ชิเปยฺยํ น เต อธิ โลเก อิกฺกุลฺลารมฺมณํ ปสฺเสยฺยํ เอวํ อกตฺวา โปสิตฺตฺตา
เนลฺลํ ตมารมฺมณทสฺสนํ มาตาปิตโร นิสฺสาย ชาตฺนฺติ เต อิมสฺส โลกสฺส ทสฺเสตาริ นาม ฯ
ปชาย อนุกมฺปกาทิ อตฺตโน ปุตฺตานํ อนุกคฺคกาทิ ฯ เต ทิ ปเรลฺลํ ปาณํ จินฺหิตฺวาปิ อตฺตโน
สนฺตํ

บทว่า โปสกาทิ ความว่า ผู้ยังมีและทำให้เจริญ ให้ดื่มโลหิตในหทัยเลี้ยง ฯ จริงอยู่
บุตรทั้งหลาย อันมารดาบิดานั้นปรนปรีอ คือเลี้ยง ได้แก่ ปรคับประคองด้วยข้าวและน้ำ
เป็นต้น ฯ

ในฎีกาทุกนิบาตอังคตฺตรนิกายว่า "บทว่า หทยโลหิตํ ได้แก่ น้ำนม ฯ จริงอยู่ โลหิต
ย่อมถึงการแปรไปโดยเป็นน้ำนม" ฯ

บทว่า ทสฺเสตาริ ความว่า ก็ถ้ามารดาบิดาพึงจับบุตรทั้งหลายที่เท่าทั้ง ๒ แล้ว
เหยียดไปในป่า ในน้ำ หรือในแหว ในวันที่บุตรเกิดแล้วนั้นเทียว, บุตรเหล่านั้นไม่เพียงเห็น
อิกฺกุลฺลารมฺมณฺในโลกลึนี้, การที่บุตรเหล่านั้นเห็นอารมณฺนั้นได้อาศัยมารดาบิดา เพราะมารดาบิดา
ไม่ทำอย่างนั้น เลี้ยงดูไว้ เหตุนี้ มารดาบิดานั้นจึงชื่อว่าผู้แสดงโลกลึนี้ ฯ สองบทว่า ปชาย
อนุกมฺปกาทิ ความว่า ผู้อนุเคราะห์บุตรของตน ฯ จริงอยู่ มารดาบิดานั้น ตัดชีวิตของสัตว์เหล่า
อื่นบ้าง สละพัสดุอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นของตนบ้าง

ยงกีวจิ จชิตวา อตตโน ปชั ปฐิชคคหติ โคปยนติ ฯ เตเนตัง วุตตัง ฯ อยญจ คากา
โสณนหชาตเกปิ อคตา ฯ

ประคัประคอง คั้มคองประชา (บุตร) ของตนไว้ ฯ ด้วยเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคจึงตรัสคำ
นั้นว่า ปชาย อนุกมฺปกา ฯ ก็คากานี้มาแม่ในโสณนหชาตคแล้ว ฯ